

بررسی شعر عاشورایی با تأکید بر بدیع در شعر صائب تبریزی، بابافغانی شیرازی و نظیری نیشابوری

حسن سلطانی کوهبنانی^۱، علی حسن سهراب نژاد^۲، سهیلا شاه کرمی^۳

^۱استادیار دانشگاه ایلام

^۲استادیار دانشگاه پیام نور مرکز ایلام

^۳دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور مرکز ایلام

چکیده

ادبیات آیینی و به ویژه شعر عاشورایی یکی از عرصه‌های مهم ادبیات فارسی است که از عصر صفویه به طور جدی مورد توجه شاعران قرار گرفته است. شاعران همان گونه که به مضمون آفرینی و بیان وقایع عاشورا توجه داشته‌اند، برای تأثیر بیشتر و ماندگاری هنر خود به آرایه‌های ادبی نیز پرداخته‌اند. در این میان بدیع به عنوان بخشی از علوم بلاغی در جهت ایجاد موسیقی و آهنگ مورد توجه عموم و شاعران عاشورایی قرار گرفته است. در این پژوهش مرثیه‌های شاعران عصر صفوی از جمله: صائب-تبریزی، بابافغانی شیرازی و نظیری نیشابوری از جهت کاربرد آرایه‌های بدیعی بررسی شده است. هدف این پژوهش آن بوده تا از این طریق کارکرد موسیقایی و بسامد هر یک از آرایه‌های مذکور بررسی شود. بدین منظور اشعار عاشورایی شاعران مذکور مطالعه و بررسی شده است. نتایج حاصله نشان می‌دهد که به ترتیب: صائب تبریزی، بابافغانی شیرازی و نظیری نیشابوری از آرایه‌های بدیع بیشتر استفاده کرده‌اند. همچنین از میان آرایه‌ها بیشترین توجه به جناس، واج‌آرایی و تناسب بوده است که بیانگر توجه شاعران به موسیقی درونی در کنار موسیقی بیرونی و کناری بوده است.

واژه‌های کلیدی: بدیع، شعر عاشورایی، صائب تبریزی، بابافغانی شیرازی، نظیری نیشابوری.

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۴، شماره ۱، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۱۵۲-۱۳۱